

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Biuro: Muzeum Pomorskie
ul. Piłsudskiego 93, tel. 1088
e-mail: fundacja@pom.pl, www.fundacja.pom.pl
Nr PKO 62 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr M-7/616

1108

Brodnica
AK

Nowe Miasto duńskie

++ Piotrowski Bernard
ps. „Doktor”

M: 7/616 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Piotrowski Bernard.....

T: A-7/616 Pom.....

Nowe Miasto Lub. AK.....

I./1. Relacja k. 8 s. 1-12

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 10 s. 1-12

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 6 s. 1-6

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

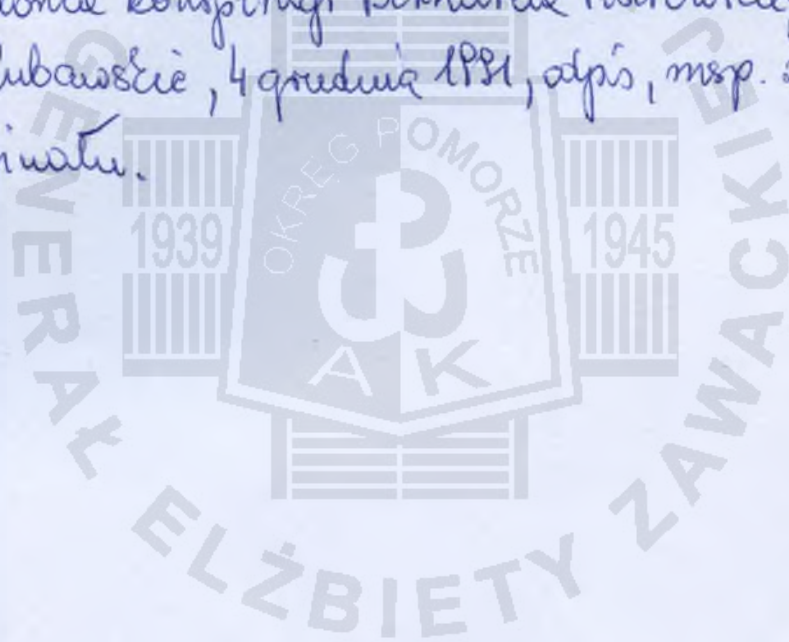
Dr. E. Zawacka k. 4 s. 1-8

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 16

VI. Fotografie dwa albumy i ikonografii

I/1 Relacja.

- Relacja oślonka konspiracji dra Bernarde Piotrowskiego, spisana przez Zbigniewa Muchlińskiego, Nowe Miasto Lubawskie, 26.01.88. - 5.02.88. msp. 2 egz. k. 2 s. 1-4
- Relacja dra Bernarde Piotrowskiego spisana przez Jana Kujawskiego, Nowe Miasto Lubawskie, 29 sierpnia, 11 września i 3 października 1981, msp k. 2 s. 5-6
- Relacja Bernarde Piotrowskiego, Nowe Miasto Lubawskie, 4 grudnia 1981 r., rps. oryg. k. 2 s. 7-10
- Relacja oślonka konspiracji Bernarde Piotrowskiego, Nowe Miasto Lubawskie, 4 grudnia 1981, opis, msp. z odpowiadającego oryginału. k. 2 s. 11-12

II etap m.p. Kujawski

poz. M-7

Relacja
członka konspiracji AK
dra Bernarda Piotrowskiego
zam. 13-300 Nowe Miasto,
ul. Gen. Świerczewskiego 16

Dr Bernard Piotrowski urodzony 11 sierpnia 1903 r. w Sierosławiu powiat Swiecie, zamieszkuje aktualnie w 13-300 Nowym Mieście ul. Gen. Świerczewskiego 16 tel. 23-69. Ojciec Stanisław nauczyciel - inspektor szkolny w Nowym Mieście był aktywistą Towarzystwa Czytelni Ludowych, Katolickiego Towarzystwa Młodzieży i Towarzystwa Upiększania Miasta. Matka Katarzyna z domu Roszczynialska zajmowała się gospodarstwem domowym, a w wolnych chwilach działała w Towarzystwie Pań Miłosierdzia. Bernard Piotrowski ukończył w 1922 r. Gimnazjum Klasyczne w Brodnicy, zaś Wydział Lekarski w 1929 r. na Uniwersytecie Poznańskim uzyskując dyplom doktora medycyny. Do 1939 r. B. Piotrowski pracuje kolejno:

1929r. - 1931r. - Szpital Powiatowy w Swieciu,
1931r. - 1932r. - Szpital Sióstr Elżbietanek w Katowicach,
1932r. - 1932r. - służba wojskowa w Szkole Podchorążych Rezerwy Sanit. w Warszawie,
1933r. - 1939r. - lekarz w kasie chorych w Nowym Mieście. W tych okresach dr Piotrowski działał aktywnie w Kołach Łowieckich, w Lidze Morskiej i Kolonialnej. W sierpniu 1939 r. dr Piotrowski zostaje powołany do odbycia służby wojskowej i przydzielony do PKP jako lekarz kolejowy w stopniu kapral podchorąży. Powrót do domu następuje w roku 1939. Wtedy to kontynuuje leczenie ludności Nowego Miasta w Ubezpieczalni Społecznej i udziela również pomocy lekarskiej bezinteresownie. Przez cały okres okupacji jest uprawniony do leczenia wyłącznie ludności polskiej. Stanowi to swoisty rodzaj represji stosowany przez Niemców. Innym tego przykładem jest wydalanie z mieszkania. W 1942r. /początek/ dr Piotrowski zostaje zaprzysiężony do pracy konspiracyjnej w Obwodzie AK w Nowym Mieście. Zaprzysiężenia dokonuje podporucznik Władysław Ciszewski z Brodnicy, dotychczasowy dobry znajomy dra Piotrowskiego z Nowego Miasta. W czasie okupacji ppor. piechoty Wł. Ciszewski pracował w majątku w Karbowie jako sekretarz właściciela. Dr B. Piotrowski pseudonim "Doktor" otrzymuje zadanie prowadzenia organizacji i wywiadu na terenie Nowego Miasta. Ppor. Ciszewski skontaktował "Doktora" z bezpośrednim przełożonym, który prawdopodobnie był oficerem zawodowym, zaś żona jego pochodziła z Brodnicy. Spotkania, kontakty odbywały się w Brodnicy w niepozornej chacie murowanej przy ul. Przekop. Ppor. Ciszewski podał nazwisko przełożonego lecz dr Piotrowski w dniu dzisiejszym już nie pamięta. Kilka razy "Doktor" kontaktował się z Ciszewskim w Karbowie, w miejscu jego pracy. Spotkania odbywały się również w mieszkaniu dra Piotrowskiego przy ul. 1 Maja w Nowym Mieście. Następnym adresem kontaktowym była apteka w Nowym Mieście przy ul. Rynek, skąd dr Piotrowski odbierał korespondencję, jak również dostarczał materiały wywiadowcze do Brodnicy. Osobą kontaktową w aptece był pracownik - ekspedient Sztubniowski który w 1944r. między innymi dokumentami przekazał "Doktorowi" rozkaz "Burza" oraz taśmę jakby telegraficzną o awansowaniu go na podporucznika. Dr Piotrowski przy-

MG

MG

MG

[Piotrowski] MG

MG

Relacja
członka konspiracji AK
dra Bernarda Piotrowskiego
zam. 13-300 Nowe Miasto,
ul. Gen. Świerczewskiego 16

Dr Bernard Piotrowski urodzony 11 sierpnia 1903 r. w Sierosławiu powiat Świecie, zamieszkuje aktualnie w 13-300 Nowym Mieście ul. Gen. Świerczewskiego 16 tel. 23-69. Ojciec Stanisław nauczyciel - inspektor szkolny w Nowym Mieście był aktywistą Towarzystwa Czytelni Ludowych, Katolickiego Towarzystwa Młodzieży i Towarzystwa Upiększania Miasta. Matka Katarzyna z domu Roszczynialska zajmowała się gospodarstwem domowym, a w wolnych chwilach działała w Towarzystwie Pań Miłosierdzia. Bernard Piotrowski ukończył w 1922 r. Gimnazjum Klasyczne w Brodnicy, zaś Wydział Lekarski w 1929 r. na Uniwersytecie Poznańskim uzyskując dyplom doktora medycyny. Do 1939 r. B. Piotrowski pracuje kolejno:
1929r. - 1931r. - Szpital Powiatowy w Świeciu,
1931r. - 1932r. - Szpital Sióstr Elżbietanek w Katowicach,
1932r. - 1932r. - służba wojskowa w Szkole Podchorążych Rezerwy Sanit. w Warszawie,
1933r. - 1939r. - lekarz w kasie chorych w Nowym Mieście. W tych okresach dr Piotrowski działał aktywnie w Kołach Łowieckich, w Lidze Morskiej i Kolonialnej. W sierpniu 1939 r. dr Piotrowski zostaje powołany do odbycia służby wojskowej i przydzielony do PKP jako lekarz kolejowy w stopniu kapral podchorąży. Powrót do domu następuje w roku 1939. Wtedy to kontynuuje leczenie ludności Nowego Miasta w Ubezpieczalni Społecznej i ~~nie~~ udziela również pomocy lekarskiej bezinteresownie. Przez cały okres okupacji jest uprawniony do leczenia wyłącznie ludności polskiej. Stanowi to swoisty rodzaj represji stosowany przez Niemców. Innym tego przykładem jest wydalanie z mieszkania. W 1942r. /początek/ dr Piotrowski zostaje zaprzysiężony do pracy konspiracyjnej w Obwodzie AK w Nowym Mieście. Zaprzysiężenia dokonuje podporucznik Władysław Ciszewski z Brodnicy, dotychczasowy dobry znajomy dra Piotrowskiego z Nowego Miasta. W czasie okupacji ppor. piechoty Wł. Ciszewski pracował w majątku w Karbowie jako sekretarz właściciela. Dr B. Piotrowski pseudonim "Doktor" otrzymuje zadanie prowadzenia organizacji i wywiadu na terenie Nowego Miasta. Ppor. Ciszewski skontaktował "Doktora" z bezpośrednim przełożonym, który prawdopodobnie był oficerem zawodowym, zaś żona jego pochodziła z Brodnicy. Spotkania kontakty odbywały się w Brodnicy w niepozornej chacie murowanej przy ul. Przekop. Ppor. Ciszewski podał nazwisko przełożonego lecz dr Piotrowski w dniu dzisiejszym już nie pamięta. Kilka razy "Doktor" kontaktował się z Ciszewskim w Karbowie, w miejscu jego pracy. Spotkania odbywały się również w mieszkaniu dra Piotrowskiego przy ul. 3 Maja w Nowym Mieście. Następnym adresem kontaktowym była apteka w Nowym Mieście przy ul. Rynek, skąd dr Piotrowski odbierał korespondencję, jak również dostarczał materiały wywiadowcze do Brodnicy. Osobą kontaktową w aptece był pracownik - ekspedient Sytniewski który w 1944r. między innymi dokumentami przekazał "Doktorowi" rozkaz "Burza" oraz taśmę jakby telegraficzną o awansowaniu go na podporucznika. Dr Piotrowski przy-

pomina sobie na taśmie liczbę 100. Mógł to być numer rozkazu. Ten rozkaz jak i inne materiały, między innymi "Burza" "Doktor" zniszczył po wyspie w Brodnicy. W tym czasie został również aresztowany Sytniewski. Po wyzwoleniu dr Piotrowski nie ujawnia się. Początkowo pracuje jako lekarz w szpitalu w Nowym Mieście i doraźnie w Lubawie. Do 1970r. tj. do czasu przejścia na emeryturę przez długie lata jest ordynatorem oddziału wewnętrznego Szpitala Powiatowego w Nowym Mieście. Po przejściu na emeryturę i aktualnie dr Piotrowski pracuje jako lekarz w niepełnym wymiarze czasu na oddziale wewnętrznym w szpitalu w Nowym Mieście. Nadal aktywnie działa w Polskim Związku Łowieckim i Lidze Ochrony Przyrody. Posiada następujące cenne dokumenty:

- 1/ zwolnienie z ochotniczej służby wojskowej w 1920r.,
- 2/ dokument pobytu i świadectwo ukończenia Szkoły Podchorążych Rezerwy,
- 3/ fotografie z ćwiczeń w Szkole Podchorążych,
- 4/ dokument powołania do służby wojskowej w 1939 r.

W razie potrzeby dr Piotrowski jest skłonny powyższe dokumenty przekazać do klubu.

Dr Piotrowski oświadczył, iż niektóre wiadomości, o których dzisiaj zapomnieli są zawarte w jego listach skierowanych do klubu z 1978 r.

W czasie przekazywania niniejszej relacji, pomimo ukończenia 84 lat dr Piotrowski był w bardzo dobrej kondycji fizycznej i psychicznej.

W czasie następných bytności u doktora Piotrowskiego przekazał następujące informacje:

- 1) często kontaktował się z Bolesławem Jentkiewiczem. Omawiał z nim swoje sprawy dotyczące AK. Spotykał się na ulicy i w wk sklepie. Jentkiewicz mówił, że przyjeżdża do niego z Brodnicy "Władysław". Przy spotkaniach obowiązywało hasło i odzew. Ponadto Jentkiewicz miał "kostkę", którą zobowiązany był każdorazowo pokazywać. Kto dostarczył hasło o "kostkę" Piotrowski nie wie.
- 2) Doktor Piotrowski spotykał się w czasie okupacji z księdzem Manthay, który pochodził z Brodnicy i czasem przekazywał pieniądze Jentkiewiczowi, który z kolei jako pomoc przekazywał je Dziągiewskiemu i sędziemu Pomorskiemu.
- 3) Jentkiewicz Bolesław w czasie okupacji pracował w sklepie obuwniczym. Był w AK. Do sklepu przychodził mężczyzna o pseudonimie "Stanisław" i omawiał z nim sprawy administracji powojennej. Piotrowski ze "Stanisławem" nie spotkał się. Jentkiewicz mówił Piotrowskiemu, że "Stanisław" to "był dowódca wyższej rangi".
- 4) Piotrowski przekazuje do klubu 3 fotografie samordcznych w grudniu 1939r. mieszkańców Nowego Miasta i okolic. Podobno fotografie wykonał Niemiec.

Relację spisano w Nowym Mieście
w okresie od 26.01.88r. do 5.02.88r.

RELACJA

doktora Bernarda Piotrowskiego, emerytowanego lekarza medycyny, zamieszkałego w Nowym Mieście Lubawskim, ul. Grunwaldzka 16 - dotycząca działalności w nowomiejskim obwodzie Armii Krajowej.

Doktor B. Piotrowski jako kierownik pionu wojskowego współdziałał z Komendantem Obwodu AK w Nowym Mieście Lubawskim. Funkcje te pełnił przez cały okres okupacji Bolesław Jentkiewicz - inwalida wojenny (sztywny prawy staw barkowy), z zawodu kupiec, prezes "Sokoła", działacz społeczny. Utrzymujący z nim kontakt konspiracyjny przedstawiciel jednostki nadrzędnej używał pseudonimu "Władysław".

W początkowym okresie Inspektorat AK w Brodnicy utrzymywał z doktorem B. Piotrowskim kontakt za pośrednictwem często zmieniających się młodych łączniczek z WSK lub Szarych Szeregów. Ze względu na częste aresztowania w Brodnicy i niebezpieczeństwo dekonspiracji - po jego interwencji - funkcje te spełniał pochodzący z Jabłonowa, młody pracownik nowomiejskiej apteki - Sytniewski, aresztowany w 1944 roku. Z rozmowy, jaką doktor B. Piotrowski odbył z jego żoną po wojnie, wynikało, że i ona od chwili aresztowania nie miała żadnych wiadomości o dalszych losach swojego męża.

Łączność z Lubawą utrzymywał za pośrednictwem pracownika lubawskiego tartaku - Leczkowskiego. Po aresztowaniu w listopadzie 1944 roku przebywał on - według relacji Wiesława Cichockiego - w więzieniu grudziądzkim na przelomie 1944 i 1945 roku. Został tam prawdopodobnie zamordowany.

Nie doszło do bezpośredniego spotkania doktora B. Piotrowskiego z Bernardem Czołbą z Brodnicy, który usilnie starał się nawiązać ten kontakt.

Sprawami bezpieczeństwa oraz wywiadem polityczno-gospodarczym na terenie powiatu kierował magister prawa i ekonomii - Stanisław Leski. Pozostawał on w ścisłym kontakcie z Komendantem Obwodu.

Akcja opieki społecznej podlegała Konradowi Skibowskiemu, drogerzyście z Nowego Miasta. Przydzielono nie tylko zasiłki pieniężne czy pomoc żywnościowa, ale także rozciągano stałą opiekę nad samotnymi, starymi ludźmi, rodzinami pomordowanych, więzionych, wywiezionych na roboty itp.

Doktor B. Piotrowski też nie zna nazwiska piątego członka sztabu, pełniącego prawdopodobnie funkcje zastępcy komendanta na Lubawie.

Organizacja tajnego nauczania na terenie powiatu miał zająć się nowomieszczanin z pochodzenia - mgr. Stanisław Lemanski. Arbeitsamt skierował go jednak w charakterze robotnika rolnego do majątku miejscowego obszarnika niemieckiego, Geigera w Mortegach. Był tam zatrudniony w kancelarii. Jako swego kolegi ze studiów odwiedził go tam doktor B. Piotrowski. W drugiej połowie 1944 roku mgr. St. Lemanski został skierowany do kopania rowów przeciwczołgowych. Aresztowany w grudniu 1944 roku przebywał - według relacji Wiesława Cichockiego - w więzieniu grudziądzkim i tam prawdopodobnie został zamordowany.

Na liście osób skierowanych do obozu koncentracyjnego w początkach sierpnia 1944 roku (ppor. Bogumił Hoffman, ppor. Kowalski, chorąży Orzechowski) znajdowało się również nazwisko doktora B. Piotrowskiego. Ze względu na brak lekarzy termin jego aresztowania został odroczony.

Emerytowany chorąży Orzechowski - mimo odwagi osobistej wykazanej w obronie Modlina - był uważany również przez Niemców za germanofila i nie należał do żadnego pionu konspiracji.

B. Piotrowski
Zorneszel

6
MG/ MG/ MG/ Podający się za partyzanta dezertera z armii niemieckiej odwiedzał zegarmistrza Józefa Korpaczewskiego. Poznanemu tam fryzjerowi Nowickiemu, przekazywał ulotki antywojenne, które ten naklejał na murach budynków i tablicach ogłoszeń. Po kilkunastu dniach Nowicki został aresztowany i skazany na ściecie w grudziadzkim więzieniu. Józef Korpaczewski został osadzony na rok więzienia. Dalsze losy aresztowanego dezertera nie są znane.

We wrześniu 1939 roku ojciec doktora B. Piotrowskiego, 67-letni emerytowany inspektorszkolny, Stanisław Piotrowski i Bogumił Hoffman, dyrektor nowomiejskiego liceum, zostali zmuszeni przez miejscowy Selbstschutz do zamykania kilkusetmetrowego odcinka ulicy Sobieskiego, wzdłuż posesji miejscowego gimnazjum. Na skutek interwencji miejscowego Niemca, Maksa Bendixa zakończono tę akcję.

MG/ MG/ Fikcyjne dokumenty osobiste - głównie dla uczestników konspiracji - wystawiał Jan Grzeskiewicz, sekretarz Urzędu Gminy - Nowe Miasto-Wies. Pierwszy nielegalny dowód osobisty otrzymał rolnik, działacz społeczny, Józef Baczewski, któremu udało się szczęśliwie uniknąć rozstrzelania w lesie bratianskim. Historię swego ocalenia opowiadał między innymi także doktorowi B. Piotrowskiemu.

MG/ MG/ Podczas pierwszej po wyzwoleniu oficjalnej narady AK-owców w mieście Konrada Skibowskiego konspiracyjne funkcje obecnych, ujawnił Stanisław Leski. On też zaproponował problematykę rozmów z wojennym komendantem grodu.

W pertraktacjach z radzieckim komendantem grodu uczestniczyli: Bolesław Jentkiewicz, Jan Kujawski, Stanisław Leski, ksiądz Władysław Łaniewski, doktor Bernard Piotrowski i tłumacz Bryia.

Zgodnie z decyzją Polskiego Komitetu Obywatelskiego doktor B. Piotrowski zorganizował prace w szpitalu i był członkiem wojskowej komisji poborowej.

Pod koniec stycznia 1945 roku NKWD w godzinach przedpołudniowych przeprowadziło gruntowną rewizję w jego mieszkaniu.

MG/ MG/ Mimo rozkazu z 19 stycznia 1945 roku o rozwiązaniu AK, w ciągu pierwszych tygodni po wyzwoleniu ważniejsze decyzje personalne, lokalowe i gospodarcze były uzgadniane przez zespół AK-owców na spotkaniach w mieszkaniu księdza Łaniewskiego. Brał w nich udział również Dominik Pater.

Doktor B. Piotrowski stwierdza, że działalność organizowanych w różnych miejscowościach powiatu placówek AK - na skutek przesiedlenia, wysyłania na roboty w głąb Rzeszy, wcielania do Wehrmachtu, tzw. Einsatzu itp. - była krótkotrwała. Nazwisk już nie pamięta.

Decyzje Sztabu Obwodu o bezwzględnym nie ujawnianiu się uczestników AK-owskiej konspiracji podjęto jednogłośnie.

MG/ W związku z referatem Krzysztofa Komorowskiego doktor B. Piotrowski wyjaśnia, że redaktor "Drwecy", ksiądz Józef Dembiński zmarł w 1962 r. Widział osobiście jego grób w Topólnie koło Świecia.

Stwierdzam zgodność powyższej relacji, spisanej przez Jana Kujawskiego na podstawie rozmów przeprowadzonych w Nowym Mieście Lubawskim w dniach: 29 sierpnia, 11 września i 9 października 1991 roku.

Prof. Bernard

Relacja o życiu konspiracyj.

Ja Bernard Piotrowski urodziłem się 11. sierpnia 1903 roku w Gierostawiu pow. Kielec. Ojciec mój Stanisław był inspektorem szkolnym, matką Katarzyną z domu Roszoryńska. Ojciec mój jako emeryt był opiekunem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i alumnem Powiatowego Zarządu Dyrigentu Ludowych Mieszkań obecnie w Nowym Mieście Lubawskim przy ulicy Gumnaldkiej Nr 16. ukończyłem państw. Gumnanyum w Brodnicach w 1922 roku i Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego w 1929 roku. Jako lekarz pracowałem w Szpitalu Powiatowym w Jurowstawiu, w Szpitalu Miejskim w Głogowicach, a od 1932 roku do sierpnia 1931 w Szpitalu w Nowym Mieście Lub. W latach 1931/32 odbyłem służbę wojskową w Szkole Podchorążych Parafarmychny Rezerwy w Warszawie. Mam stopień podchorążego - kaprala.

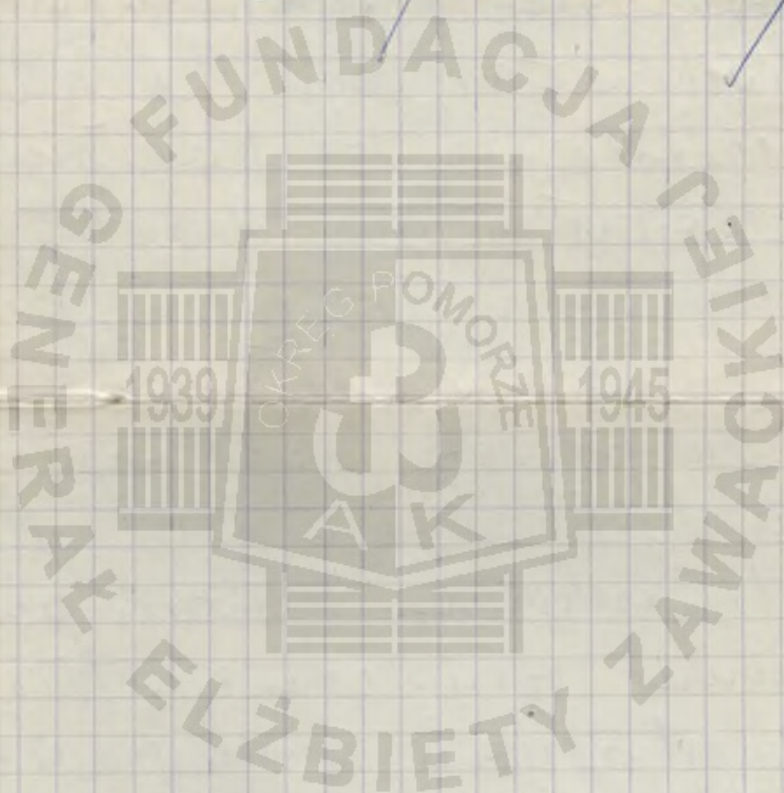
W sierpniu 1939 roku zostałem
 powołany do wojska w charakterze
 lekarza kolejowego w Zabłotowie.
 W czasie okupacji mieszkałem i
 pracowałem jako lekarz w Nowym Mście.
 W 1942 roku podpor. Władysław Chyszewski
 z Brodnicy odebrał ode mnie przyniesi-
 ły H.K. Pseudonimem nie używałem. Pełniłem
 funkcję kierownika działu wojskowego
 wojewódzkiego Oddziału H.K.
 Moim przełożonym w Inspektoracie
 Brodnicy był oficer Wojska Polskiego
 z Brodnicy, którego nazwiska nie
 pamiętam. Mieszkałem w pobliżu
 restauracji Strzelnica. Bywałem u
 niego w wyznaczonych godzinach.
 Według wspomnianych po wojnie informacji
 został on aresztowany w sierpniu 1944 r.
 i zginił w skutku. Inspektorat
 Brodnicy nie utrzymywał ze mnie kontaktów
 na pośrednictwem osób mieszkających
 w okolicy. Za względu na częste
 aresztowania w Brodnicy i niebezpie-
 czeństwo dekonspiracji, po mojej
 interwencji funkcję tę spenił
 młody pracownik wojewódzkiej Apteki
 w Piotrowcu.

Dytkiewiczki. Z rozmowy, jakie
 odbyłem po wojnie z jego siostrą
 wyznała, że od chwili jego aresztowa-
 nia w 1944 roku nie miała żad-
 nych wiadomości o dalszym jego losach.
 Kierność z Lubawa i tryzmyratem
 za pośrednictwem zamieszkałego
 w Jabłonowie, a zatrudnionego w
 lubawskim tartaku Leśkowskiego.
 Po aresztowaniu na przełomie 1944/45
 roku został on prawdopodobnie za-
 mordowany w więzieniu Gudziedziem
~~zwezwani w Tumbowie~~ ~~kondukt~~
 i teren powiatu byli wywiezieni na
 roboty do Niemiec wgl. jako
 „ciudenokhodowani” zostali powołani
 do armii niemieckiej. Niektórzy
 z nich odwieźli mnie po wojnie, ten
 nazwisk ich nie pamiętam. W styczniu 1945r.
 byłem współorganizatorem Polskiego
 Komitetu Obywatelskiego. Na jego pole-
 cenie jako jedyny lekarz w powiecie
 organizowałem Komisję Zdrowia, a
 następnie byłem starszym Wajtkowej
 Młodzieży Powiatowej w Nowym Miście i
 Tórnem

Po wywołaniu bratniej wdzięczności we wszystkich spotkaniach wspaniałej Akcji w czasie których omawiano warunki i wymagania organizacyjne, personalne, gospodarcze i t. p.

Nowe Miasto Lub., 4 grudnia 1991.

Prof. dr inż. Barbara

Relacja członka konspiracji.

Ja, Bernard Piotrowski urodziłem się 11 sierpnia 1903 roku w Sierosławiu pow. Świecie. Ojciec mój Stanisław był inspektorem szkolnym, matka Katarzyna z domu Roszczynialska.

Ojciec mój jako emeryt był opiekunem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i aktywistą Powiatowego Zarządu Czytelni Ludowych. Mieszkam obecnie w Nowym Mieście Lubawskim przy ulicy Grunwaldzkiej 16. Ukończyłem Państwowe Gimnazjum w Brodnicy w 1922 roku, Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego w 1929 roku. Jako lekarz pracowałem w Szpitalu Powiatowym w Inowrocławiu, w Szpitalu Miejskim w Katowicach, a od 1932 roku do sierpnia 1991 w szpitalu w Nowym Mieście Lub.

W latach 1931/32 odbyłem służbę wojskową w Szkole Podchorążych Sanitarnych Rezerwy w Warszawie. Mam stopień podchorążego - kaprala. W sierpniu 1939 roku zostałem powołany do wojska w charakterze kolejowego w Jabłonowie.

W czasie okupacji mieszkalem i pracowałem jako lekarz w Nowym Mieście. W 1942 roku podpor. Władysław Ciszewski z Brodnicy odebrał ode mnie przysięgę AK. Pseudonimu nie używałem.

Pełniłem funkcję kierownika działu wojskowego nowomiejskiego Oddziału AK. Moim przełożonym w Inspektoracie Brodnica był oficer Wojska Polskiego z Brodnicy, którego nazwiska nie pamiętam. Mieszkał on w pobliżu restauracji Strzelnica. Bywałem u niego w wyznaczonych terminach. Według uzyskanych po wojnie informacji zastał on aresztowany w sierpniu 1944 r. i zginął w Stutthofie. Inspektorat Brodnicy utrzymywał też ze mną kontakt za pośrednictwem często zmieniających się łączniczek. Ze względu na częste aresztowania w Brodnicy i niebezpieczeństwo dekonspiracji, po mojej interwencji funkcję tę spełniał młody pracownik nowomiejskiej Apteki Sytniewski. Z rozmowy, jaką odbyłem po wojnie z jego żoną wynikało, że od chwili jego aresztowania w 1944 roku nie miała żadnych wiadomości o dalszych jego losach.

Łączność z Lubawą utrzymywałem za pośrednictwem zamieszkałego w Jabłonowie, a zatrudnionego w lubawskim tartaku Leczkowskiego. Po aresztowaniu na przełomie 1944/45 roku został on prawdopodobnie zamordowany w więzieniu grudziądzkim.

Zwerbowani członkowie komórki z terenu powiatu byli wywożeni na roboty do Niemiec wzgl. jako "eindeutschowani" zostali powołani do armii niemieckiej. Niektórzy z nich odwiedzili mnie po wojnie, nazwisk ich nie pamiętam.

S.2

W styczniu 1945r. byłem współorganizatorem Polskiego Komitetu Obywatelskiego. Na jego polecenie jako jedyny lekarz w powiecie organizowałem Służbę Zdrowia, a następnie byłem członkiem Wojskowej Komisji Poborowej w Nowym Mieście i Iławie. Po wyzwoleniu brałem udział we wszystkich spotkaniach zespołów AK-owców w czasie , których omawiano ważniejsze decyzje organizacyjne , personalne, gospodarcze itp.

Nowe Miasto Lub. 4 grudnia 1991.

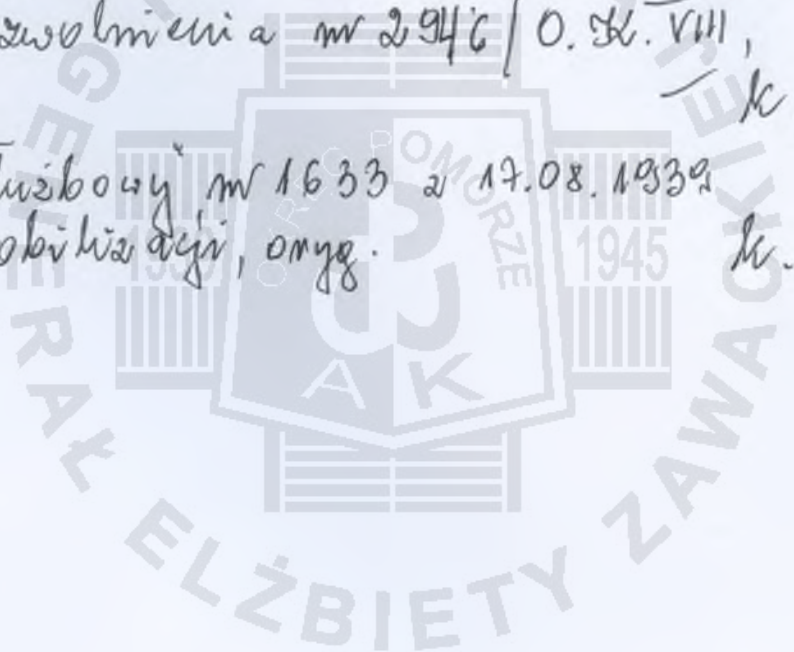
Piotrowski Bernard

podpis nieczytelny

1/2. Dokumenty relatora - Piotrowski
Bernard

1. Ydsiażecsko wojskowa Piotrowskiego
Bernarda, oryg. s. 1, 2, 3, 5, 6, 15, ostatnia k. 5 s. 1-7
2. Karta urlopowia, wypl. w Grodujgdan
1. 10. 1920, oryg. k. 1 s. 8
3. Leg. nr 1812/32 uprawniające do mroszenia
honorowej odsłuki Centrum Wyszkołeni a
Sanitarnego, oryg. k. 2 s. 9-10
4. Karta zwolnienia nr 2946 / O. Sk. VIII,
oryg. k. 1 s. 11
5. Teleg. służbowy nr 1633 z 17. 08. 1939
- dot. mobilizacji, oryg. k. 1 s. 12

1. ks. wojskowa
(tylko niektóre)

k. 5 s. 1-9

117.

Należy uważnie przeczytać i znać treść pouczenia, umieszczonego w końcu niniejszej książeczki wojskowej.

KSIAŻECZKA WOJSKOWA

Przynależność do P. K. U.

W chwili wydania książeczki wojskowej	Nazwa P. K. U.	L. Nr. ks. ewid. (inckou)
	Grupa - karta	1121
	Grudziądz	66A LUBA
Późniejsze zmiany wskutek przesiedlenia		

Wielkość sort mundurowych.

	W chwili zwolnienia z czynnej służby	Późniejsze zmiany
Błaza	3	
Spodnie	3	
Plaszcz	3	
Buty	42	
Czapka	58	
Maska gazowa	brakować	

1. Imiona Bernard
Nazwisko Piotrowski

2. Imiona rodziców: Stanisław ojca Katarzyna matki

3. Urodzony dnia 11 8 VIII r. 1903
w Wierosławiu gmina Wierosław
powiat Swiecie wojew. Kujawskie

4. Język macierzysty polski
Narodowość polka Wyznanie cz. kat.

5. Rysopis:
Wzrost 172 Nos normalny
Włosy e. blond Usta normalne
Brwi e. blond Broda normalna
Oczy nieb. Twarz normalna
Szczególne znaki _____

6. Wykształcenie cywilne:
w chwili wydania ks. w. Uniwersytet Włocł.
Późniejsze zmiany _____

7. Zawód cywilny:
w chwili wydania ks. w. lekarz
Późniejsze zmiany _____

8. Stopień wojskowy:
w chwili wydania ks. w. kapł. ochr. rez.
Późniejsze zmiany _____

9. Specjalność wojskowa:
w chwili wydania ks. w. lekarz bez spec.
Późniejsze zmiany _____

10. Przynależność wojskowa.

Przed wcieleniem _____

Po odbyciu służby czynnej _____

11. Odznaczenia i pochwały.

12. Odbył służbę czynną:

a) jako szeregowy niezawodowy (*ochotnik*)
na podstawie art. 4 Ustawy o powsz. ob. w.:
od 12. IV. 1931 do 12. II. 1932 w 2. 2. 2. 2. 2. 2.

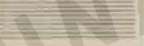
" " " " " "
" " " " " "
" " " " " "
" " " " " "
" " " " " "

b) jako szeregowy nadterminowy:

od _____ do _____ w _____
" " " " " "
" " " " " "
" " " " " "

c) jako szeregowy zawodowy:

od _____ do _____ w _____
" " " " " "
" " " " " "
" " " " " "

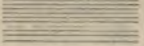
13. Przeniesiony do rezerwy
 dnia / / r.
 na podstawie _____

 przez _____

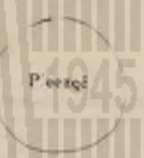
Pieczęć Podpis _____

14. Przeniesiony do pospolitego ruszenia z bronia
 dnia 12 kwietnia r. 1932
 na podstawie *ozwolenia wojsk. lek. komisji rewiz. 2. Dykt. Okr. z dnia 5/8.32 jako kat. C § 65.*
 przez *Władz. Sanas. 2. Dykt. Okr. Lublin*

 Podpis *L. MICHAŁ*

15. Zwolniony definitywnie od powszechnego obowiązku wojskowego
 dnia / / r.
 na podstawie _____

 przez _____

Pieczęć Podpis _____

UWAGA. Zwolnieni zupełnie od służby wojskowej nie mają obowiązku osobistego zgłaszania do urzędów meldunkowych (gminnych) zmian miejsca zamieszkania.
 Z umieszczonego w końcu niniejszej książeczki pouczenia obowiązują ich tylko postanowienia punktów 1, 2, 3, 4, 5 i 8.

19. Adnotacje o zmianie miejsca zamieszkania (pobyto, adresu), dokonane przez urzędy gminne wzgl. meldunkowe, a zagranicą przez urzędy konsularne.
Miejsce zamieszkania w chwili wydania książeczki wojsk.:

Zamieszkał się 6 czerwca 1932

Wojciech Sypanowicz

ralnego R. P., o każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) w przeciągu 14 dni.

22. Celem dopełnienia obowiązku meldunkowego należy zgłosić się w danym urzędzie osobiście wraz z wojskowym dokumentem osobistym.

Jeżeli ważne okoliczności uniemożliwiają stawienie się osobiście, obowiązek ten może być wykonany pisemnie, a wówczas należy przesłać wraz z pismem wojskowy dokument osobisty.

**TU NALEŻY PRZECHOWYWAĆ TYLKO
KARTĘ MOBILIZACYJNĄ**

2. karta młopowa

k. 1 s. 8

3. Komp. rek.
B. Z. 64. p. p.

M-+

Ldz.

Karta Urlopowa

służy jako dokument podróży

Szarża, imię nazwisko

Szareg. Pichrowski Bernard

Rok urodzenia

1903

Miejsce urlopu

Sierosław

Powiat

Świdział

Nr. według listy popisowej

346

(przynał. P. K. U.)

Grodziądz

Został urlopowany do dnia

odwołania

w myśl rozkazu

D. O. Gen. Pomorze L. dz.

Sorty umundurowania.

Czapka

Buty

Kurtka

Owijacze

Spodni

Trzewiki

Plaszcz

Chlebak

Bielizna

Plecak

Grodziądz dnia *1. 10.*

192

Podpis D-cy pododdziału.

Pieczec okrągła

Podpis D-cy Oddziału

Chorągry id-ca kompanii

ppłk id-ca kompanii

177

Wzrost	177
Waga	75
Zgłosił	...

Zgłosił się do Pobytu w
Brodnica, dnia 1/3 1922

Powiatowa Komenda Uzupełnień
w Toruniu
Oficer Ewidencyjny w Brodnicy

POUCZENIE.

Urlopowany obowiązany jest w 24 godz. po przybyciu do swego miejsca zamieszkania zameldować się u Naczelnika gminy (wójta, sołtysa) oraz przy Posterunku Żandarmierji.

Również jest obowiązany każdą zmianę swego miejsca pobytu zameldować przynależnej Powiatowej Komendzie Uzupełnień.

3. leg. nr 1812/33 k. 2. 5. 9410

M-7

9

CENTRUM WYSZKOLENIA SANITARNEGO

LEGITYMACJA Nr. 1812/32

Zaświadczam, że *tyt. kpr. podch. rez.*
A. med. Piotrowski Bernard
 ma prawo noszenia honorowej odznaki
 Centrum Wszkolenia Sanitarnego.

ADJUTANT
S. Haul
 Sł. Donda
 por.

KOMENDANT CENTRUM
Krzysztof Tadeusz
 Lt. Władysław - Szczeniowski
 gen. bryg.

4. karta uzupełnienia.

nr 2946/O.S. VIII

k.1 s.11

K. R. U. Grudziądz

Rocznik 1903/66 An. Lub.

St. Nowe Miasto Lub.

II. 11

M-7

Karta zwolnienia Nr 2046 /O. K. VIII.

- 1. Nazwisko **Dr. PIOTROWSKI**
- 2. Imiona **Bernard**
- 3. Imiona rodziców **Stanisław** ojca **Katarzyna** matki
- 4. Stopień wojskowy **kpr. pchor. posp. rusz.**
- 5. Formacja macierzysta **./.**
- 6. Stanowisko służbowe (zajęcie) **lekarz rejonowy.** *1945*
- 7. Nazwa instytucji (w której pracuje) **Dyrekcja Okr. Kolei Państw. Toruń - Stacja Nowe-Miasto Lubawskie.**

Wyżej wymieniony okaziciel niniejszej karty jest zwolniony od służby wojskowej na wypadek mobilizacji na okres bezterminowy, t. j. do chwili wydania dalszych w tym względzie zarządzeń wojskowych.

Grudziądz, dnia **4 MARZ 1939**
miejsce i data wystawienia

PODPIS KOMENDANTA REJONU
UZUPEŁNIEN

[Handwritten signature]
Major.

11

PRZEPISY DLA WŁAŚCIELA KARTY ZWOLNIENIA.

- 1) Właściciel karty obowiązany jest do ścisłego wypełniania i przestrzegania poniżej wyszczególnionych przepisów pod rygorem osobistej odpowiedzialności.
- 2) Karta zwolnienia służy wyłącznie dla celów wojskowych i ważną jest tylko dla osoby w niej wymienionej.
- 3) Odstępowanie karty zwolnienia osobie drugiej jest wzbronione.
- 4) Wszelkie poprawki, skrobienia i prześlania tekstu, pisanego na karcie zwolnienia są wzbronione i będą sądownie karane, jako fałszerstwo dokumentów publicznych.
- 5) Właściciel karty zwolnienia właściciel karty obowiązany jest natychmiast zame dować a zaszyłm wypadk miejscowej władzy Pol. Państw. i swojej władzy przełożonej.
- 6) Właściciel karty obowiązany jest zwrócić ją swej przełożonej władzy na każdorazowe jej żądanie oraz w przypadku zwolnienia ją ze stanowiska, posady lub pracy. W razie niewypełnienia tego przepisu, karta zwolnienia będzie odebrana przymusowo.

12

Dyrekcja Okręgowa K. P. w Somoni

Biuro telegraficzne st. Nowe Miasto Lubawskie

Telegram służbowy		Odebrany	Wysłany
do st. <u>Ministerstwa Kocz.</u>		ze st. <u>Somoni</u> Nr. _____	do st. _____
Nr. <u>1633</u>		przew. Nr. <u>4309</u> taśm. Nr. <u>13</u>	przew. Nr. _____ taśm. Nr. _____
Nadany 193 <u>37.12</u> go <u>17</u> g. <u>30</u> m.		193 <u>37</u> go <u>19</u> g. <u>05</u> m.	193 / go g. m.
		Odebrał <u>Allegorowski</u>	Wysłał _____

Kategoria	Ilość wyrazów	Uwagi służbowe
-----------	---------------	----------------

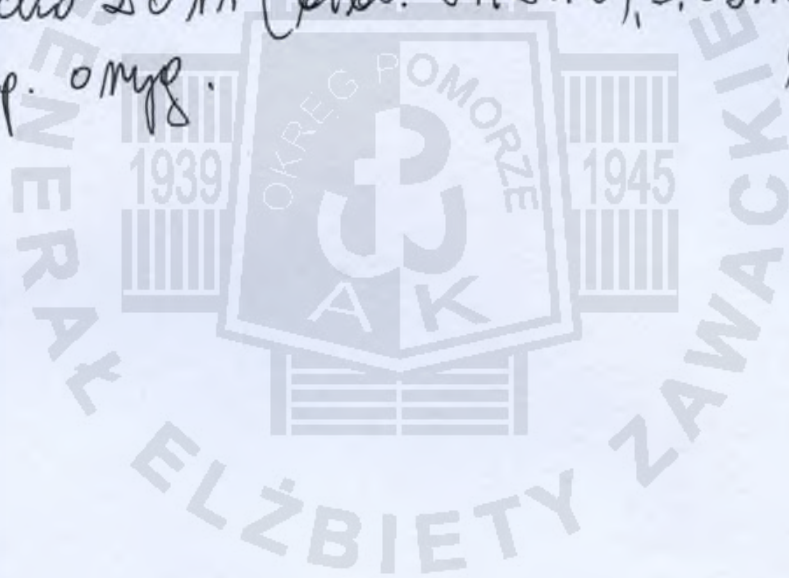
Adres odbiorcy: Sekcja Rejonowa
ul. Kosinięzki m. 14.

W nastawie do dnia 17 grudnia 1937 roku
służba podlega podległości
mobilizacji powszechnej wywołanej
zarządzeniem. Piętnasty dzień mobilizacji
środka trzydziestego w sprawie przygotowania
obrony przeciwlotniczej, uczestniczyć
Szef Sztabu Stowinogo.

Imię i nazwisko odbiorcy: St. Bernard. Piotrowski
Adres służbowy: Sekcja Rejonowa

II. Materiały uzupełniające relacje: Piotrowski Bernard

- Biogram Piotrowskiego Bernarda opracowany przez Kłobucki Mieczysław, b.m., 07.02.1989, mszp. oryg. k. 1 s. 1
- Biogram Piotrowskiego Bernarda opracowany przez Elżbietę Kawacką [w:] Słownik Biograficzny Konspiracji Pomorskiej 1839-1945, część 2, tom 2, Fundacja „Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej”, Toruń 1986, ksero. k. 2 s. 2-3
- art. Sława podziemia, [w:] Coś tam - Wojtycha Stefan, Tu żyli, walczyli i umierali..., Toruń 2011 (bibl. JAZAK), s. 63... kserokop. oryg. k. 3 s. 4-6

M-7
I/311

P i e t r o w s k i B e r n a r d
/ 1903- /ps."Doktor", żołnierz AK

Kapral-podchorąży po Szkole Podchorążych.

Urodzony 11 sierpnia 1903r w Sierosławiu k/Swiecia z ojca Stanisława ,wielkiego społecznika i matki Katarzyny z domu Roszczynialskiej. Bernard Pietrowski ukończył w 1922r Gimnazjum Klasyczne w Brodnicy, zaś w 1929r uzyskuje dyplom doktora medycyny na Uniwersytecie w Poznaniu. Do 1939r pracuje w służbie zdrowia, ostatnie jako lekarz w kasie chorych w Nowy-Mieście Lub. Działa aktywnie w Kołach Łowieckich i Lidze Morskiej i Kolonialnej.

W sierpniu 1939r dr Pietrowski zostaje powołany do odbycia służby wojskowej i przydzielony do PKP jako lekarz kolejowy. W październiku 1939r wraca do domu i przez cały okres okupacji jest uprawniony do leczenia wyłącznie ludności polskiej. Na początku 1942r zostaje zaprzysiężony do pracy konspiracyjnej w obwodzie AK w Nowym-Mieście. Był wywiadowcą. Materiały dostarczał do punktów kontaktowych w aptece w Nowym-Mieście i Brodnicy. W jego mieszkaniu odbywały się spotkania konspiracyjne. Przygotowywał akcję "Burza".

Po wyzwoleniu nie ujawnia się. Początkowo pracuje jako lekarz w szpitalu. Do 1970r tj. do czasu przejścia na emeryturę przez długie lata jest ordynatorem oddziału wewnętrznego Szpitala w Nowym-Mieście. Pracuje społecznie w Polskim Związku Łowieckim i Lidze Ochrony Przyrody.

Odnaczoney m. i. Złotym Krzyżem Zasługi/1957/, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski/1975/Tytułem Założonego Lekarza PRL/1987/, Złotym Medalem Zasługi Łowieckiej/1985/.

Zróżdła:

1. Relacja własna M-7 ,zbiory E.Z w Toruniu
2. Relacja ks. Janiewskiego M-152, zbiory E.Z w Toruniu
3. "Das Schulwesen in der polnischen Westpreusens "autor Botho Spittler, Dortmund 1986r.

opr. Wławi 7.02.1989r.
Zbiory Muzeum

2

Piotrowski Bernard ps. „Doktor” (1903–1995), członek Sztabu Obwodu AK Nowe Miasto Lubawskie.

Urodzony 11 VIII 1903 r. w Sierosławiu, pow. Świecie; syn Stanisława, inspektora szkolnego i działacza społecznego, i Katarzyny z d. Roszczyńskiej. W 1920 r. zgłosił się ochotniczo do Grudziądzkiego Pułku Strzelców. W 1922 r. ukończył Państwowe Gimnazjum Klasyczne w Brodnicy i w 1929 r. studia medyczne na Uniwersytecie Poznańskim. Odbył służbę wojskową w Szkole Podchorążych Sanitarnych Rezerwy w Warszawie od 12 VIII 1931— 12 IV 1932, kończąc ją jako kpr. podchor. popolitego ruszenia z bronią. Pracował jako lekarz w szpitalach w Inowrocławiu, Katowicach, a od 1932 r. w Nowym Mieście Lubawskim, czynny równocześnie społecznie.

czątku 1942 r. odebrał od niego przysięgę AK, jako od organizatora powiatu nowomiejskiego, znajomy mu ppor. Władysław Ciszewski z Brodnicy, który potem kontaktował się z nim jeszcze kilkakrotnie. W Sztabie Obwodu pełnił Piotrowski odtąd funkcję, jak sam ją określał, kierownika „działu wojskowego”, zajmując się sprawami organizacyjnymi i przede wszystkim wywiadem. Jednak Stanisław Dziegielewski, kolega Piotrowskiego ze studiów, członek Sztabu Komendy Okręgu, mówi o nim jako o kmdcie Obwodu Nowomiejskiego. (Sztab tego Obwodu stanowił, przy braku kandydata—oficera na kmdta Obwodu, pięcioosobowy zespół cywilny: kierował nim, obok Piotrowskiego, inwalida wojenny, kupiec i działacz społeczny Bolesław Jentkiewicz, którego przełożonym był ktoś spoza Nowego Miasta o ps. „Władysław”, być może przedstawiciel Okręgowej Delegatury Rządu, kontaktujący się z nim na hasło i odzew oraz pokazaniem „kostki”; obok „Władysława” spotykał się także z Jentkiewiczem w sklepie obuwniczym, w którym ten pracował, szef wywiadu Sztabu Okręgu, Józef Gruss ps. „Stanisław”. (Poza Jentkiewiczem i Piotrowskim w skład Sztabu wchodził Stanisław Leski, kierujący sprawami bezpieczeństwa i wywiadu polityczno-gospodarczego, Konrad Skibowski, któremu podlegała opieka społeczna i osoba piąta pełniąca obowiązki kmdta na m. Lubawę —prawdopodobnie Józef Zazembłowski). Przełożonym Piotrowskiego był kmdt Inspektoratu Brodnicy, kpt. Tadeusz Fiutowski (zmarł w „marszu śmierci” więźniów Stutthofu wiosną 1945 r.), do którego jeździł po instrukcje i na odprawy w określonych terminach do Brodnicy. Łączność Piotrowskiego z Insp. Brodnica była utrzymywana przez zmieniające się łączniczki brodnickie. Uważając to za niebezpieczne, Piotrowski interweniował, dlatego łącznikiem z Brodnicą stał się młody ekspedient apteki na Rynku, Henryk (czy Edward) Sytniewski ps. „Zygmunt” (zamordowany w styczniu 1945 r. w związku z odkryciem desantu polsko-radzieckiego w Pokrzywdowie k. Brodnicy). Łączność Sztabu Obwodu z m. Lubawą zapewniał Józef Leczkowski, mieszkający w Jabłonowie, a zatrudniony w tartaku w Lubawie (również zamordowany w 1945 r.). Piotrowski spotykał się z ks. Manthajem z Brodnicy, który mu przekazywał pieniądze dla Jentkiewicza. Głównym zadaniem Piotrowskiego było organizowanie sieci wywiadowczej i w tym charakterze jego kontaktem był m.in. ks. Władysław Łaniewski z Brodnicy, a miejsca składania meldunków znajdowały się w Nowym Mieście (apteka na Rynku) i w Brodnicy. Jednym z jego informatorów był Wiesław Cichocki, powiązany z ks. Szczepanem Pieszczochem (członkiem Związku Jaszczurczego, proboszczem parafii k. Brodnicy). Piotrowski szczęśliwie zdołał uniknąć spotkania z prowokatorem gestapowskim Bernardem Czołbą, który go usilnie poszukiwał. Rozkazy związane z akcją „Burza” otrzymał Piotrowski w sierpniu 1944 r. przez Sytniewskiego wraz z nominacją na ppor. AK. Jego przygotowania do „Burzy” były jednak bardzo ograniczone, a rozkazy otrzymane niewykonalne, bo zwerbowanych przez niego żołnierzy plutonów AK z terenu powiatu przesiedlono, wywożono na roboty w Niemczech, wcielano do Wehrmachtu, bądź aresztowano. Na początku sierpnia 1944 r. również Piotrowski znalazł się na liście skierowanych do obozów koncentracyjnych (m.in. z ppor. Bogusławem Hoffmanem, por. Kowalskim i emery-

3 3

telskiego. Uczestniczył w wielu jego spotkaniach, na których podejmowano ważne decyzje organizacyjne, personalne, gospodarcze; m.in. podjęto także jednomyślnie decyzję o bezwzględny nieujawnianiu się akowskiej konspiracji. Z ramienia tego Komitetu Piotrowski organizował służbę zdrowia. Po wejściu Czerwonej Armii pracował nadal, aż do przejścia na emeryturę w 1970 r., jako ordynator oddziału wewnętrznego szpitala nowomiejskiego, a potem do 1991 r. jako lekarz. Był wciąż czynny społecznie, m.in. w Lidze Ochrony Przyrody i Polskim Związku Łowieckim. Zmarł w grudniu 1995 r. w Nowym Mieście Lubawskim.

Odnaczony po wojnie odznaczeniami cywilnymi.

AMSt., Rel. t. XXIII, nr 174; AP AK, T.: Dzięgielewski S., Kujawski J., Łaniewski W., Pater D., Piotrowski B. (tu wywiady przeprowadzone przez J. Kujawskiego, Z. Muchlińskiego, korespondencja z E. Zawacką oraz dokumenty o służbie wojskowej).

*Słow. biograf. konsp. pomorskiej 1939-1945,
Toruń 1996, s. 2.*

Elżbieta Zawacka 0.141

Mort i^u 4/12/41

4

LEKARZ PODZIEMIA

Został lekarzem z powołania, żołnierzem Armii Krajowej z wyboru, oficerem z awansu i niewiele brakowało, że mógł też być ofiarą gestapowskiej prowokacji.

Bernard Piotrowski, ps. „Doktor” urodził się w 1903r. w Sierosławiu, pow. Świecie. Jego ojciec Stanisław był z zawodu nauczycielem. W środowisku szkolnym był znanym i cenionym pedagogiem. Z powodu dużego doświadczenia zawodowego otrzymał nominację na szkolnego inspektora. Aktywną pozaszkolną pracą społeczną zyskał powszechne zaufanie i szacunek. Natomiast matka Katarzyna, z d. Roszczyńska prowadziła gospodarstwo domowe.

Lekarskie początki

Bernard w wieku 17 lat wstąpił ochotniczo do Grudziądzkiego Pułku Strzelców.

W 1922 r. egzaminem dojrzałości zakończył edukację w Państwowym Gimnazjum Klasycznym w Brodnicy. Siedem lat później z rąk rektora Uniwersytetu Poznańskiego otrzymał dyplom lekarski. Po odbyciu w latach 1931-1932 zasadniczej służby wojskowej w Szkole Podchorążych Sanitarnych Rezerwy w Warszawie otrzymał awans na stopień kaprała.

Na praktykę lekarską został skierowany do szpitali w Inowrocławiu i w Katowicach.

W 1932r. rozpoczął pracę w szpitalu w Nowym Mieście Lubawskim. Krótko przed wybuchem wojny otrzymał kartę powołania do służby wojskowej w charakterze lekarza kolejowego na terenie Jabłonowa Pomorskiego. Podczas wojny niósł pomoc medyczną ludności polskiej. Po jakimś czasie został przez administrację niemiecką wyrzucony z własnego mieszkania. W tej sytuacji mieszkał na zmianę u zaprzyjaźnionych pacjentów, których kiedyś leczył.

Gośban - Wołyński Stefan,
Tu żyli, walczyli i umierali...
Tolkunich 2011 (bibl. IPAPK) 83

Konspiracyjne początki

✓ W 1942r. spotkał ppor. Władysława Ciszewskiego z Brodnicy, który namówił go do wstąpienia do AK. Piotrowski złożył na jego ręce przysięgę i przystąpił energicznie do tworzenia w Nowym Mieście załączków organizacji. Kiedy powstał Sztab Obwodu AK, Piotrowski został szefem działu wojskowego, który zajmował się wywiadem i sprawami organizacyjnymi. Niektórzy twierdzili nawet, że Piotrowski został komendantem Obwodu Nowomiejskiego.

- ✓ W skład sztabu weszli ponadto Bolesław Jentkiewicz – inwalida wojenny,
- ✓ Stanisław Leski – odpowiedzialny za problematykę bezpieczeństwa i wywiadu
- ✓ polityczno-gospodarczego, Konrad Skibowski, który odpowiadał za sprawy
- ✓ opieki społecznej oraz Józef Zaźembłowski.

Sztabowe początki

Ponieważ żadna z tych osób nie była oficerem, na czele sztabu stało 5-osobowe kolegium, w skład którego wszedł Piotrowski, mający przełożonego w osobie kpt. Tadeusza Fiutowskiego, z którym utrzymywał kontakt przy pomocy starannie dobranych i przeszkolonych łączniczek. W celu uniknięcia dekonspiracji powołał dodatkowo na łącznika Edwarda Sytniewskiego, ps. „Zygmunt”, który w aptece miejskiej na rynku w Brodnicy był sprzedawcą. Do grona łączników dołączył z czasem stolarz z Lubawy Józef Leczkowski.

✓ Z Piotrowskim współpracował również ksiądz Manthay z Brodnicy, który przekazywał dla organizacji pieniądze, otrzymywane z rąk kurierów.

Tymczasem Piotrowski nadal był zajęty tworzeniem i poszerzaniem siatki wywiadowczej oraz zbieraniem informacji o dyslokacji i działalności niemieckich formacji mundurowych. Ważnym jego źródłem informacji został Wiesław Cichocki, ściśle współpracujący z księdzem Szczepanem Pieszczochem, należącym do Związku Jaszczurczego.

Nieudana prowokacja

Piotrowski miał dużo szczęścia, że nie wpadł w zasadzkę, którą od dłuższego czasu przygotowywało gestapo. Znaczny w tym udział miał gestapowski prowokator Bernard Czołba, który pod różnymi pretekstami chciał z nim nawiązać kontakt.

6

W sierpniu 1944r. przez kuriera Sytniewskiego nadeszła nominacja na stopień podporucznika AK. Piotrowski wraz z awansem otrzymał rozkazy dotyczące planów związanych z akcją „Burza”. Jednak możliwości ich realizacji były ograniczone, gdyż część młodzieży męskiej została wysiedlona, zdolną do pracy ludność skierowano na przymusowe roboty do Niemiec. Pewna część obywateli została aresztowana lub osadzona w obozach koncentracyjnych albo wcielona do Wehrmachtu. Piotrowski również znalazł się na liście osób przewidzianych do osadzenia w obozie koncentracyjnym. Niemcy decyzję tę odłożyli na termin późniejszy, gdyż od dłuższego czasu brakowało lekarzy w miejskim szpitalu.

Po zakończeniu działań wojennych Piotrowski wraz z kolegami z AK postanowił nie ujawniać swojej działalności wojennej. Dzięki temu udało mu się wykonywać z powodzeniem zawód lekarza aż do przejścia na emeryturę.

IV, Korespondencja z E. Zawacką

- List Bernarda Piłtrowskiego do p. doc. Elżbiety Zawackiej, zawierający informacje dot. członków konspiracji, Nowe Miasto Lubawskie, 26 IX 48r., ręk. oryg. k. 1 s. 4-4
- List Bernarda Piłtrowskiego do p. doc. Elżbiety Zawackiej, zawierający uzupełnienie poprzednich informacji, Nowe Miasto Lubawskie, 24 X 48, ręk. oryg. k. 1 s. 5-6
- List Bernarda Piłtrowskiego do p. doc. Zawackiej dotyczący cel. konspiracji Marii Sypulskiej, Nowe Miasto, 14 XII 48r. ręk. oryg. k. 1 s. 48

4) Gypniowska Maria, pedagogiczna, obecna
wzrost, Tome miasto Lub, ul. 19 stycznia 4
Podczas okupacji pracowała jako ekspedientka
w tej samej aptece w tymże mieście
Nie była zaprzyjęziona.
Wiedziała o działalności Gypniowskiego i
i pomagała mu skrywać matkę
opiekunkową i lekarza dla pułku - Polakowsko
Lubomirski wydawał w tym czasie [celem]
wystawia do obywateli.

5) Domański Stanisław, w Tomego miasto
był do 1939 profesorem licealnym języka
Polskiego i historyi.
Ponadto wykładał w szkole, potem
pracował jako sekretarzem w mieście -
miastku w Mostkach, pod koniec
wojny wystąpił w powstaniu do powstania wójtów.
Arrestowany w dniach Kieleckich
Gypniowskiego.
[Nie] Nie był związany z organizacją
w Podolsku, jednak miał kontakt
z ludźmi, przygotowującymi organizację
w powstaniu.
Sprawozdanie, że został aresztowany
jako podejrzany, powiązany z
organizacją w Podolsku.
Nie wrócił.

5) Michalski - sekretarzem sądownym do 1939
aresztowany 1942 r. zginął
w obozie Ostrowiec.
Jest sobie przypominać, mówiono wówczas
że miał kontakt z organizacją "Gryf"
w Chojnicach.
Nie był związany z organizacją w Podolsku
[Nie był związany]

o subie nagle, podar:

22 1942 zaproszony przez ppł.

Włodzimierza Władysława.

(obecnie przemysłowy adwokat w Gdyni skąd)
jako organizator na posad tego miasta.

Do po inspekcji i na odwołaniu
jednostki do Kpt. Piłsudskiego (2)
w Poznaniu.

64
61 Postrę otrzymanym od Szturmowskiego
niechcący wyprzedzonym przez Szturmowskiego

w sierpniu lub wrześniu 1944 r

65
15 Szturmowski doręczył mi notkę z "Dziennik"
o zarządzeniu na ppł. A.K.

66
15 Po arc, mogła być głownie wy-

wiadomsa; specyficznie wzmianki

na Pomorze - stały odpuść ludzi

do wyspa morskich umiemożliwić
organizowanie Rady Wykowej.

67
15 Notka "Dziennik" był w tym

wzmiankami nie odpowiedziami.

68
15 Po likwidacji linii łączności

została usunięta - łączność z Poznaniem

została usunięta

69
15 Wszelkie papiry zniszczone
po awanturze w Szturmowskiego.

70
15 Tak na dziś

Postaram się zebrać dalsze informacje
z toczym

71
15 Z nalewnym szacunkiem i pa
Piłsudski

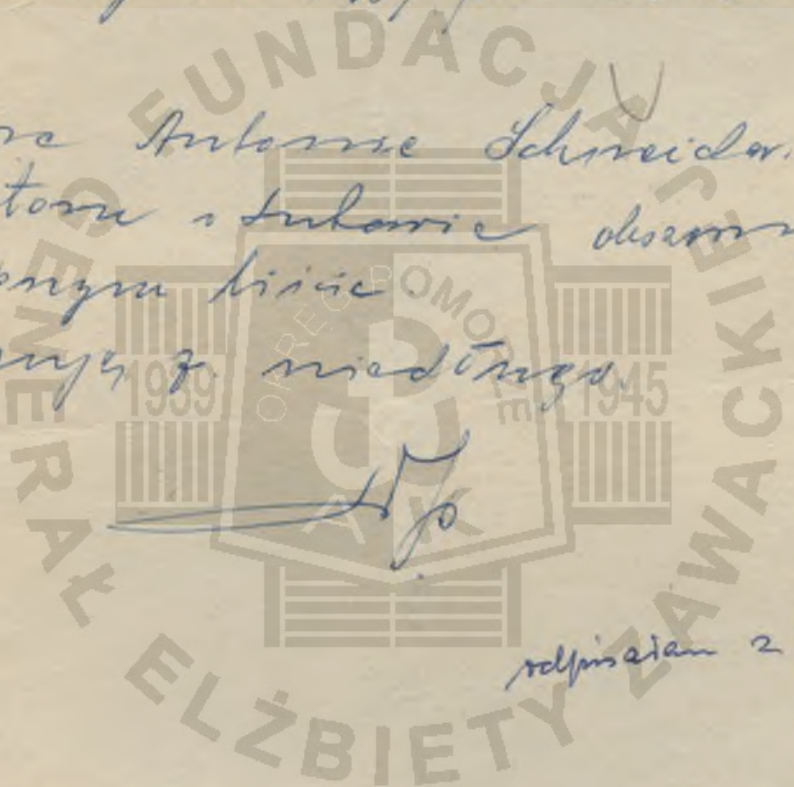
✓
Sodatkono a lekaru Zawacki
a Tomasz Miarofa. Wrochony a okolicy Lubawy.

Lekarz Zawacki Władysław, studiował
w Niemczech, wrócił do Polski 1920 r
był krótki czas w Łasku, wrócił w
Pawłowice a potem w Tomym Mieście.

zmarł w Tomym Mieście 1930 r.
Zostawił syna Mariana, lekarza w Poznaniu.

6) Farmacja Gestricks; kupiec przed 1939, w Tomym Mieście
zlikwidował w 1949 przez Selbstschm. tr.

O siostrze Antonie Schneider.
a planatoru a tubercie obszarze w
wark, przyni bliż
Obszarze z niedługo

odpisany z podrytkowaniem 5x78

kolportaż 2 podkładki
wzrost 102 1/2 78

Widzisz Iwanowa p. Dócaut!
Opis miłego, niezapamiętanie zapomnienie informacja
organizatorów linii Łowicko-konej Łubawa - Podróżnik
był Łoskowski Józef m. w tym przeliczniku w 1908
był ze zawodów mianowicie, jednak
pracował jako uprządkarz portowy w Jabłonowie.
do 1939 r. Podczas wojny pracował na tartaku
w Łubowie jako pracownik fizyczny.
(Kilka razy spotkałem się z nim tam na tartaku.
Informacja ma Cichocki Wiesław z którego
miasta - przez P.S. widział i otrzymał
1945 w więzieniu Łostego w Górnym
Łoskowskiego i Ł. Demianowski z tego
miasta - sam będąc więźniem Łostego
samijski po relacji Ł. Demianowski w 1945
od niego iż otrzymał 1945 - obaj zostali
z niego i z niego, Ł. Demianowski i alajnie wzięli,
Łona Sytrniński ^{Ł. Demianowski} Kryzja, miasta - Jabłonowie

- MBI To mię z niego, że Sytrniński.
- MBI Iwan Dębski ^{Ł. Demianowski} Turkowskiego z Turkowskiego.
- MBI jak mi Ł. Demianowski - Sytrniński przyszedł
w Kraków i do niego odwiedzić swoje
młodzieżki.

Magnolia - nie przypominać sobie
natorniast odwiedzić kilka razy
piasna od p. Ł. Demianowski - żony
Władysława Ł. Demianowski, ^{Ł. Demianowski} Ł. Demianowski
w Warszawie.
Wład. Ł. Demianowski Ł. Demianowski Ł. Demianowski aby jego
na miłość nie wyrażać - również
Ł. Ł. Demianowski Ł. Demianowski o tym nadmienić

napisali do p. Sytrniński
prośbą do p. Iwan Dębski
napisać do p. Ł. Demianowski w sprawie Ł. Demianowski

6r
6v
miej wyżej wymienionym Informator
p. Wiktorowi Winiarowi w sprawie o masach
okupacyjnych, wymienionym nazwisko
ks. prob. Pieszczoł - prof. i o koto
Przedsiębiorcy. Przyjechał jako T. J. w celu
do Lubawy, a nasie okupacji.
Darm się z nim nigdy nie kontaktował.

zapytał o p. Chylińskiego Stefana.
Chyliński Stefan agenci się do niego pod
Kamień 1944 r. Mówił że przyjechał z komendy
H. - ^{był w tym czasie} ^{biologicznym} ^{nie miał} aby w sprawie
Lubawki. Obył Pieszczoł i jego ręką.
był tylko 1x. więcej ze mnie widzieliśmy
Lubawy po odmołodzeniu widzieliśmy go
w murawie porannej. Mógł być w Borszczowie
Lubawy pracował w Starosie i wzdłuż
Kamienia 1939 r. w Lubawie, następnie
w Lubawie.
miał pracę w sprawie o medycynie
był kasownikiem, przyjechał kory i w czasie w
Lubawie.
Obejrzyj pracę w Mleczarni w Lubawie.
Lubawy nie opisał, nie powiedział o.

o osobach w Borkowie:
na imię: Borkowska Stefania
i Borkowski.
nie udało się dotychczas uzyskać
niektórych danych

Z pozdrow.
St. [Signature]

B. Piotrowski

M-7 1 2 4

Towarzystwo miast d. 19. V. 78

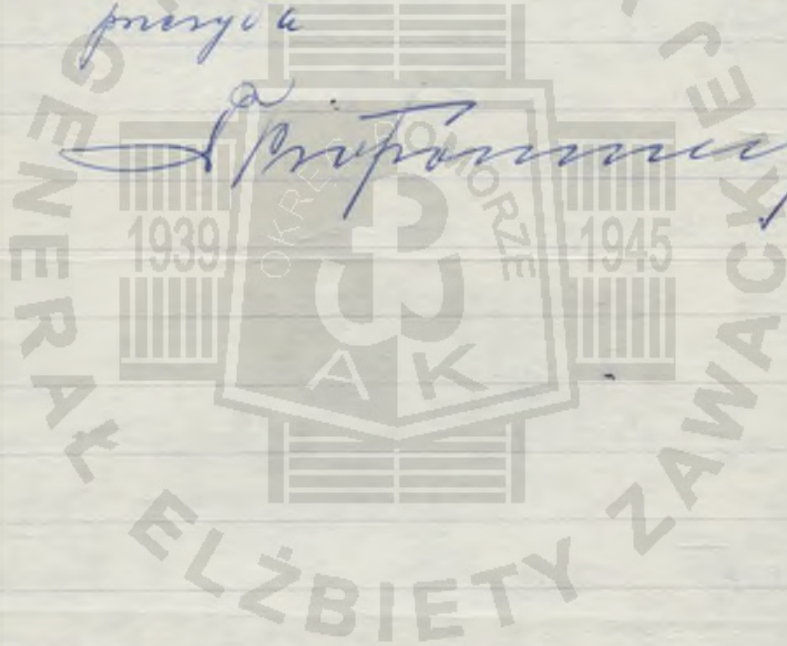
Pracownia Państwowego
Wydziału do list i Zgromadzenia
Pracowników.

146 • do pól. Wydziału do list i Zgromadzenia
w Towarzystwie miast - ubrać pracowników.
Zur a: listy - była wypożyczona
145 • Syfrizowski - sama nie
była zaproszona, jama
co do Kuligowskiej.
Oto Kuligowska (i inni 2)
oprac. lat przed 1939 r. wierszami
w Towarzystwie miast, jama naczelna
półki nauki i sztuki są w
podstawy w Towarzystwie miast.
W wierszu 1939 r. umiarkowanie
wzrost i wzrost; pozostało 2
drugi wiersz, które zostały pod
Kuligowską 1939 r. wierszami opiewa

promocione do odriwy
na teren y. y.

Spisowa Spisowa
a okazy plkiogych na
Spisowa Spisowa
pryja

Spisowa

T: M-7/616 Pom.

Brodnice

Piotrowski Bernard

v. Party informacyjne

lc. 16

7m V/1

nr 7m

M. Miasto
nr 1

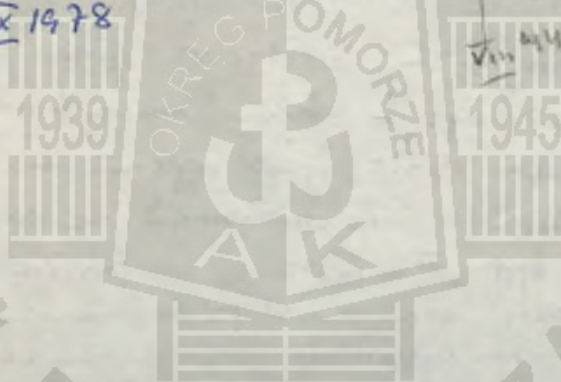
Piotrowski Bernard, dr med
 nowe miasto lubawski, ul Gen. Siergiejewa 7
 przejeżdżał przez miasto po wojnie (139 osobom)
 zaproszony w 1942 r. przez ppow. Wit. Ady. i w.
 ciemnego - (obecnie emigracyjny adwokat
 w Gdansk) - jako organizator na powiat
 M. Miasto. Po wojnie nie odprawy jesiennie
 do kpt. Frim. Kowalskiego w Białymostku
 Poety stracił kontakt od Sybiru (wstąpił do
 w sierpniu lub wrześniu 1944 r. Sybiru) do wojny
 walczył w "Bursie" oraz nominacje na ppow. PTK. Praca
 była głównie administracyjna. Specjalizacja w zakresie
 Pomoc i stały odpisy ludzi do wojennej misji.
 Ktoś umożliwia organizowanie Kasby wojennej.

verte

Raskar „Bonna” był w tych warunkach niemożliwy
Po likwidacji linii łączącej przez Gestapo, roz-
mów z Brodnicą nastąpiła Zupedni
Wielki papier zniszczony po aresztowaniu Syfnińskiego

list z IX 1978

Jan 44 ? - 1945?

V/2

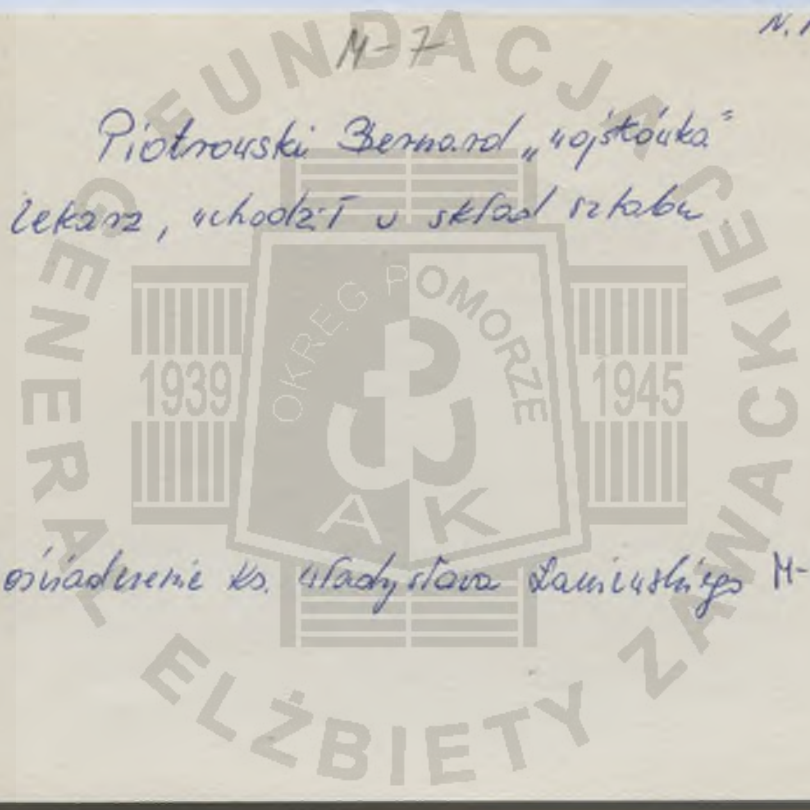
M-7

N. Miastodub
AK 6

Piotrowski Bernard „wojśkowy”
lekarz, uchodzący w skład sztabu

zn. świadectwo ks. władysława Samiustkiego M-152

MUJ

V/3

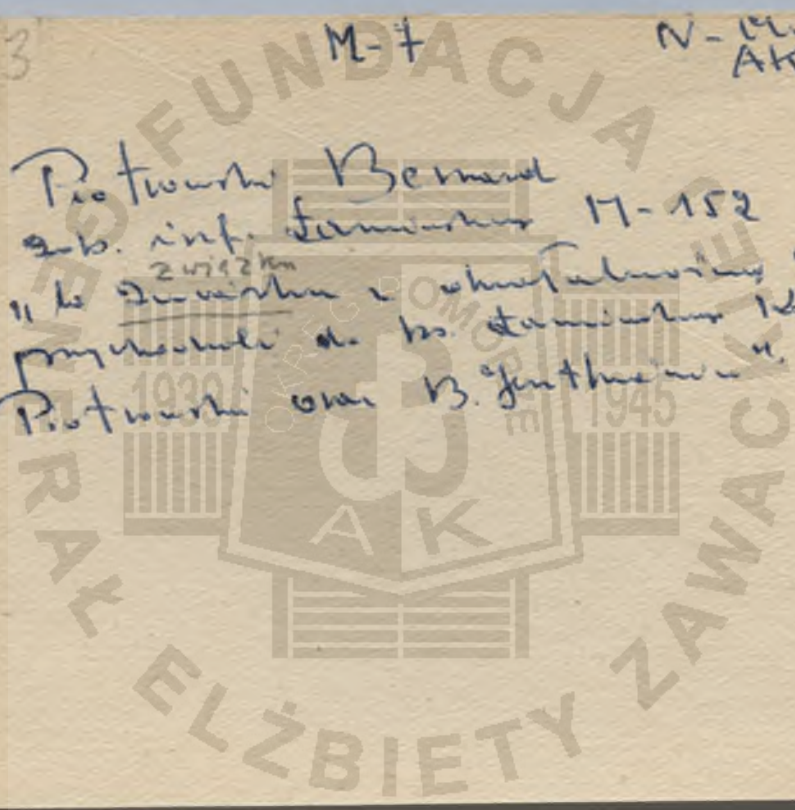
M-7

N-Pliant-
AK

3

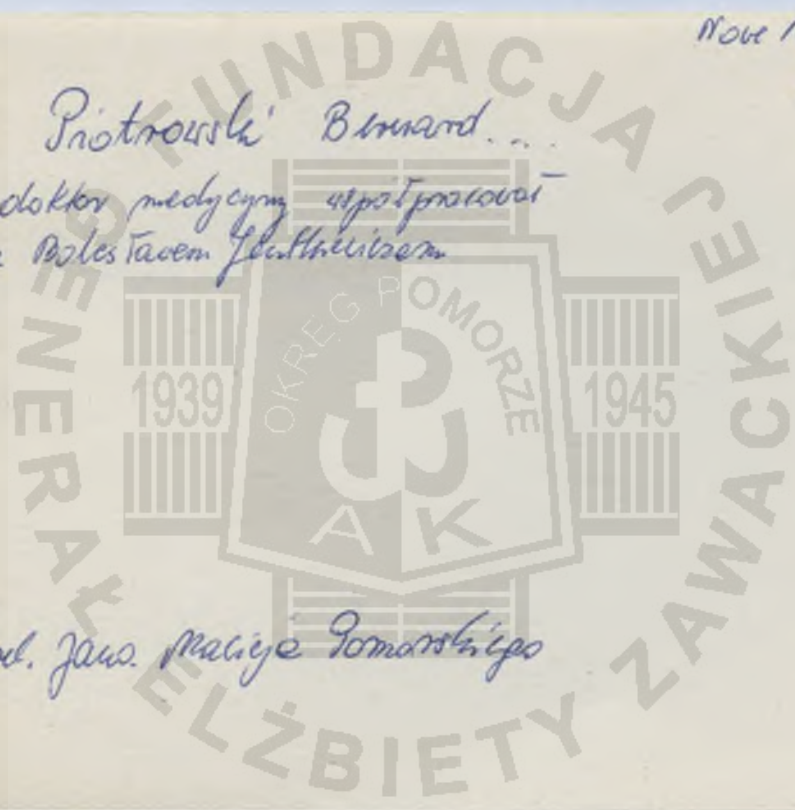
Piotrowski Bernard
 sub. inf. samowolny 17-152
 24712 km
 " do Przewodni i ochrony w AK
 przydzielony do kom. stacjonarnej w Przewodni,
 Piotrowski owa B. Janina u.

28.11

Nowe Miasto nad
AK 4

Piotrowski Bernard...
doktor medycyny i p. s. t. p. r. o. w. i.
z Państwem J. e. u. t. h. e. i. z. e. m.

Dr. med. Jan. Marije Tomaszko

M. U. g.

V/7

M-7

5

dr PIOTROWSKI

BRODNICA AK

T.: Laskowski Bolesław, Insp. Brodnica, V/11.

M-56

MGr'94

1/18

11-77
dr. Piotrowski Bernard Brodnica⁵⁰
AK
ul. Wojskowa 4
(z Norwega Miasta dęb)

T.: Laniowski Władysław, Insp. Brodnica, M-152,
I, 1/2v, 3v, 2/1.
14 Gr '95

V/9

M-7

M. Miasto 7
AK

Piotrowski Bernard

Lehen mod., po wejściu A 2 do M.M. Lubo-
mskiego przedur. perhelkaje z kolejnym
kndtem miasta (raducim) - w spec. fun-
kcjonalności szpitela.

Bref udwet w zebnani alubas z M.M. Lubo. w I. 45v. w
wintemii K. Skibowski

zob. T.: Kuyewski J., inq. Brodvice, ^{M-63} I/1/m 3,6,
10

HMM-PT

v/4

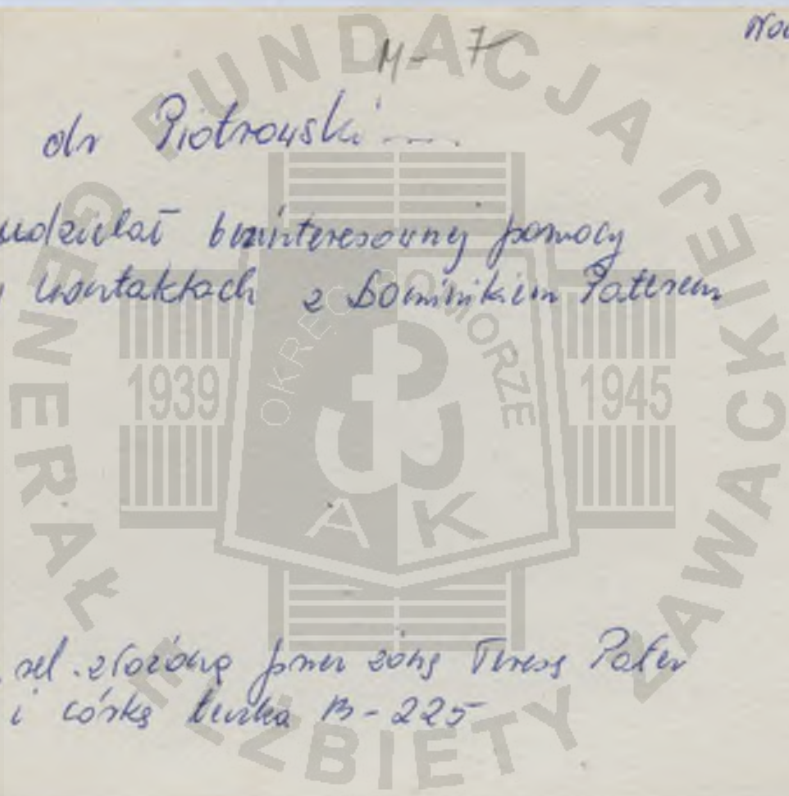
Nowe Miasto
' 8

o/r Piotrowski

wolęcieli by zainteresowały
o kontaktach z Komitkiem Paterem

2r. od. stojące jemu siostrzy Thomas Peter
i córka matka B-225

MUG.

V/15

M-7

Nowe Miasto L.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
AK

Piotrowski Bernard

9

- był ostatnim komendantem Nowego Miasta.

Zob. tom 23 - Stutthof, nr.174, St. Dzięgielewski
K.Woj.

V/6

Brodnica
AK? 10

M-7
Piótnowski Bernard

M-222
T. Muchliński Jan P., Insp. Brodnica, V/3

MGr'95

a Piotrowski Bernard

Nowe Miasto
dub.
AK 11

lek. med.; podszes olupajki
współpracował z Nikodemem
Winiatowskim, z Brodnicy.

zob: J: K: 585/585 Lujka Wultauska,
cz. III/3 art. J. Tempelny, imp. Brod.

Wsk. IV, 102

a

FK 12
Nove M. Sub.

PIOTROWSKI Bernard

ps. „Doktor“

Urodz. 11. VIII. 1903 r. w Siemostawie, pow.
sremski.

Pracownik Szkolnej Obrodey FK Nove Mliasto
Subotskie.

Zob. Sbornik Biogr. Zdrav. Sdu. 12, s. 139

Fundacja Michalova Bluvstie FK
Tomii, 1996 r.

11. XII. 2002 r.

a) dr Piotrowski B.

Brodnice
FK 13

Współpracował z ks. Władysławem
Laniewskim, presem tygodnika Insp. AIZ
Brodnice

zob. ^{Szewc} Jerzy Szewc, Stow. biograficzny
Ziem Lubawskiej 1244-2000,
Lubawa 2000, s. 135 (biogram Laniew-
skiego)

WŁ. VI'03

Piotrowski Bernard

Stowe Miasto 14
Lub.
LWZ

Lehara z Nowego Miasta Lub.

15 Bratracie utrzymywali kombatanty
z Leonem Zaleskim, Leopoldem
Zaleskim, Janem Greshkiewiczem.

zob: T. VI: 1207/2015 Pom. 2.1/1 s. 5...

Zaleski Leopold (Brodnica)

W. IX 104

dr Piotrowski Bernard

Nowe Miasto
Sub 15
LW2-AK

Dla celów konspiracji
przyjęt III grupę narodowości
niemieckiej.

rob: J.M: 1207/2015 Pom. z.T/1 s. 6-7 ...
Zalmeński Leopold (Brodnicze)

28. IX 104

Piotrowski Bernard

Nowe H. 16
Lub.
14 22

zob. T. M: 1207/2015 Pom.

Zakmowski Leopold - list
z 11.12.04; z. 1 / 1 - (Brodnicze)
s. 33-36

zob. T. 105

10 zdj.

adres: Nowe Miasto Lubawskie
gen. Świerczewskiego 16
Grunwaldzka
tel. 23-68

Brodnica
AK

M-7 ^{xii'85} ++ PIOTROWSKI
Bernard

ps. "Doktor"

Piotrowski Bernard

